

Učiteljski pravnik.

—§ Učiteljska stanovanja v šolskih poslopih. Prosvetni oddelek ljubljanske oblasti je izdal sledečo okrožnico: Od nekega sreskega poglavarja sem prejel vlogo s sledečo vsebino: 1. Jesli v smislu tam, okrožnice P. br. 4163 od 28. V. 1927, odst. II. zadnji, tudi v bodoče poročati izpremembe v uživanju naravnih stanovanj za ono učiteljstvo, ki mu po izdani odločbi naslova računovodstvo več ne odtrguje stanarine od službenih prejemkov? 2. Ali je cenitev teh stanovanj še v kompetenci sreskih poglavarjev po odst. III. cit. odr.? 3. Kdo je (v negativnem slučaju ad 2.) kompetent določati stanarino stanovanj v teh slučajih, ker je učiteljstvo s tem izpostavljeno event. šikanam kraj. šol. odborov, ki sme stanarino poljubno zvišati, odnosno mu kraj. šol. odbor vsak čas stanovanje tudi lahko odpove in uporabi v druge svrhe? Na navedena vprašanja odrejam do nadaljnjega sledeče: ad 1. Izpremembe v uživanju onih učiteljskih stanovanj v šolskih poslopih, za katera se stanarina po zadevni turradni odredbi ne odteguje več od tukajšnjega računovodstva, ni treba sreskim poglavarjem semkaj poročati. ad 2. Taka stanovanja se več ne ocenjujejo. ad 3. Stanarina za taka stanovanja se določa z medsebojnim dogovorom med stanodajalcem in stanonajemnikom. Radi pretiranih zahtev ene stranke ima druga stranka pravico pritožiti se na oblastni šolski odbor, ki ima nadzorstvo nad vso šolsko imovino. Krajevni šolski odbor pa nima po §§ 123. in 138. dokončnega šol. reda pravice uporabljati prostorov v šolskem poslopiju za druge svrhe kot za kar so namenjeni.

Obrambni vestnik.

ALBERT ŽERJAV.

BORBA PROTI »ZVONČKU«.

(Podpisan odgovor na istoimen članek g. J. L. v 256. številki »Slovenskega Naroda«.)

Prav zares se dobe ljudje, ki nočejo ali pa morda tudi — ne morejo razumeti potreb sodobnega časa, katerim se ne da izogniti... Sklepajoč po članku, dasi le na pol podpisan članek res ni docela na jasnem, komu pravzaprav v prvi vrsti služijo naši mladinski listi in mesečniki, mu dajem radevoljno naslednje pojasnilo, kajti dozdeva se mi, da presoja dopisnik vrednost in pomen »Zvončeka« v največji meri skozi perspektivo zunanje formalnosti. Zato naglašam s posebnim poudarkom, da ta list izhaja že — trideseto leto, iz česar naravno sledi sicer nenapisana misel, da mora izhajati najmanj še enkrat toliko časa kot doslej. Prav dobro se zavedamo, da bo naš »Zvonček« kmalu — tridesetletnik, kar pa ne more biti največje in vseobčno opravičilo za morebitno nedovršenost lista.

Mladinski listi niso in tudi ne morejo biti zgolj samemu sebi namen, temveč so v neposredni službi mladinske vzgoje in izobraževalnega pouka in zato imajo svoj življenjski pomen toliko časa, dokler odgovarjajo svojim neposrednim ciljem in smotrom. Sedaj nastane naravno vprašanje, odgovarja li naš »Zvonček« po dosednji smeri in obliki, vsebinski in duhu, praktičnosti in ceni itd. vsem interesom slovenske mladine, didaktičnim in pedagoškim zahtevam šole, kulturno-gospodarski orientaciji sveta in življenja... itd.? Na to vprašanje so že mnogi odgovorili, tiho in javno, del mladine in učiteljstva. Tudi je resnica, da čita »Zvonček«, ki ima kot mesečnik po večini le literarno gradivo in smer, v relativnem oziru predvsem mestna in trška mladina, dočim tvori skupne plasti slovenske mladine ca. tri četrtine kmetškega in proletarskega naraščaja, ki pa nima njemu primerne mladinskega lista, kajti s samo literaturo se ne da rešiti vseh socialno-gospodarskih problemov.

Kakor rečeno: Formalni okvirji so nam pretesni in zato tudi neopravičljivi. Naš glavni namen je, da dobi šoloobvezna mladina, mestna in kmetško-proletarska, svoj šolski tednik ali vsaj polmesečnik kot dopolnilo našim čitankam. Če bo »Zvonček« zamogel uresničiti ta ideal našega časa, nam bo ravno tako ljubo, kakor takrat, če bo treba mesto njega osnovati nov mladinski list, saj bi isti ne bil pravzaprav čisto nič drugega kot vsestranska, času in potrebam odgovarjajoča izpolnitev dosedanjega »Zvončeka«, četudi bi nosil ali pa tudi ne sedanje lepo zveneče ime. In okrog tega jedra se suče naše vprašanje. Kdor pa drugače pojmuje našo namestitev izpolnjevanja, ta greši zoper prirodne zakone stopnjujočega razvoja in zoper zdravo logičnost.

Nadalje trdi dopisnik, da namerava postati mladinski list tudi — politični tednik, če tudi je dovolj jasnosti v mojem članku (predlogu!), kaj se naj v listu opusti in izloči, kajti značaj dnevnice politike nam je dovolj znani in tudi tragičen. Tudi ne smemo identifikovati državljanske vzgoje s — strankarsko-politično, ki se razlikuje od prve kot noč pred dnevom...

Nekaterim tvori velik in glavni pomislek uspevanje tednika ali polmesečnika, »ko je še s mesečnikom trdlo«. Če se že uresniči večini zahtevam in načelom z odgovarjajočim listom, bi se število mladih naročnikov potrojilo, počel poročilo... in istočasno znižala naročnina. Uspele tozadevno preizkušnjo je prešla »Mladinska Matica« že v svojem prvem rojstnem letu. Gotovo je, da bi celoletna naročnina tednika v nobenem oziru ne presežala niti — polovične cene kake naše čitanke na višji učni stopnji, njegova stvarna in široko izražajoča vrednost pa bi bila izdatno višja od šolskih čitank. In kdo bi pi-

sal v ta list? Uverjen sem, da je slovensko učiteljstvo že na tako visoki in avtonomni kulturni stopnji, da premore izbirati, zaje-mati in producirati primerno snov in gradivo za predlagani list.

Da ne pozabim: list bi izhajal tudi v počitnicah, da bi tudi takrat imela zrelejša mladina v rokah svež izobraževalen in poučen material, kajti po knjigah (šolskih) le malokdo rad seže v velikih počitnicah.

H koncu še to: če ste že v položaju povedati, da koncem leta odstopita glavna so-trudnika »Zvončka« in s tem vred namigu-jete, da ostane prihodnje leto naš »Zvonček« brez vrednih in poštvalnih moči (zaslug nikomur ne kratimo!), čemu se potem bojite, da se ga primerno preuredi, izpopolni ali pa prelevi v drugo, ko je vaša gornja konstatacija dovolj jasna, da pade najbrž tudi »Zvonček«, če odpovedo njegovi glavni so-trudniki.

Kakor je razvidno, ne obstoja prav nobena borba proti »Zvončku«, kakor si to nekateri napačno predstavljajo. Če pa nas želi kdo k temu res prisiliti in pripraviti, da bomo pred noge vrženo rokavico, pa ne bomo molčali, saj nam ne primanjkuje tega ognja, ki nekaterikom ni všeč: polne in ustvarjajoče in zrele mladosti!

za šolsko leto 1928/29 je izšel in stane 16 Din. Naročila sprejema Učiteljska tiskarna v Ljubljani, Franciškanska 6

Splošne vesti.

SEJA ŠIRJEGA SOSVETA UJU — POVERJENISTVO LJUBLJANA

bo 8. decembra 1928 v osnovni šoli na Zidnem mostu. Začetek točno ob 9.30.

Dnevni red:

1. Poročilo poverjenika tov. A. Skulja.
2. Situacijsko poročilo.
3. Blagajniško stanje.
4. Pravila učiteljske gospodarske poslovavnice.
5. Višja pedagoška šola in naše stališče.
6. Razmerje poverjenistva do Izvršnega odbora.
7. Predlog zakona o narodnih šolah.
8. Predlogi okrajnih učiteljskih društev.
9. Slučajnosti.

Opomba: Člani širjega sosveta so vsi predsedniki okrajnih učiteljskih društev in vsi člani ožjega sosveta. Ako bi bil kateri predsednik zadržan, naj pooblasti pismeno svojega namestnika. Potne stroške krije vsako društvo zase. Zaradi važnosti seje pričakujemo polnoštevilne udeležbe.

UJU — poverjenistvo Ljubljana, dne 18. novembra 1928.

Andrej Skulj l. r.,
poverjenik.

Jos. Kobal l. r.,
tajnik.

Rado Grum l. r.,
blagajnik.

— Razlike bodo izplačali? Od Saveza ptt. uslužbencev v Beogradu smo prejeli naslednji dopis: »Uprava Saveza obvešča vse svoje oblastne organizacije in pododbore, da je Savez pripravljen v svojem poštnem domu v Beogradu sobo za goste s štirimi posteljami. V njej dobe delegati in člani izven Beograda, kadar se mude v Beogradu, brezplačno prenočišče za tri noči. Prostovoljni prispevki za čiščenje in snajenje se hvaležno sprejemajo. Delo širjega odbora Glavnega saveza državnih uslužbencev je zaključeno dne 4. novembra t. l. s sledečim rezultatom: Izplačilo razlike iz novega posojila v znesku ene milijarde dinarjev je v načelu zajamčeno. Vlada namerava iz tega posojila v prvi vrsti izplačati dolžne razlike državnim uslužbencem. V to svrhu je izdelala načrt zakona o ustrojenju posojila, v katerem je govor tudi o izplačilu razlike. Ta načrt mora sprejeti še narodna skupščina. — Ravno tako je nova uredba o povračilu potnih in selitvenih stroškov od vlade že podpisana, treba je še, da gre skozi finančni odbor. Dnevnice se skoro podvoje, selitveni stroški se pavšalirajo. Revizija uradniškega zakona in uredbe o razvrščanju je od strani komisije tudi že završena, manjkajo samo še prehodna določila. Projekt razpošljemo našim organizacijam v proučitev. — Glavni savez se je na svoji širši seji baval tudi z vprašanjem davkov, davščin in drugih dajatev državnih uslužbencev. V tej zadevi je napravil vlogo na merodajne faktorje. Toliko v vednost in ravnanje. — (Po »Poštnem glasniku«.)

— Projekt zakona o narodnih šolah v skupščini. Izvoljen je prosvetni odsek za projekt. V ta odbor so izvoljeni narodni poslanci znani prosvetni delavci. Predsednik je prof. g. Milan Kostić. — Iz prosvetnega odseka bo oddan projekt zakonodajnemu odboru, a odtod plenumu narodne skupščine. Izgleda, da bo zakon končno vendarle sprejet.

— Za službena stanovanja učiteljstvu v celjskem srezu odteguje računovodstvo več čimoma do 300 Din mesečno in še več. Umevno, da ta razmeroma visoki znesek pri sedanjih razmerah reže globoko in občutljivo. Kadi tega vlada opravičeno ogorčenje, češ, da so stanovanja cenjena previsoko in da so tudi mesečni odtegljaji preveliki. V tej zadevi priobčujemo v informaciji tovarišem celjskega sreza — kakor tudi drugim sledeče: Ministrstvo prosvete je izdalo dne 14. marca 1928, O. N. br. 17.941 za mariborsko oblast na vlogo velikega župana mariborske oblasti odlok, s katerim se do nadaljnjega ukinja ocenjevanje službenih stanovanj šolskih upraviteljev, ki opravljajo posle zapisnikarja krajnih šolskih odborov, ker jim pripadajo ista po še veljavnem avstrijskem, oziroma koroškem in štajerskem zakonu. — Kogar torej oprošča ta odlok ministrstva, pa se mu kljub temu odteguje v to svrhu, naj napravi kolekovo prošnjo na velikega župana mariborske oblasti, da se mu naj izplačuje cela stanarina, odtegljaji na prejšnjih ustavi, že odtegnjeni znesek pa vrne. Kogar pa ne oprošča gornji odlok, pa bi rad imel manjše obroke, ta pa naj istotako napravi vlogo na velikega župana ter prosi, da se mu obroki znižajo. Akcija za ponovno, pravičnejšo ocenitev nima dosti izgleda za uspeh. Ako oba ocenjevalca ne soglašata, datira ceno gradbenega sekcija. Vsakdo se pa lahko po obvestitvi, koliko se je cenilo stanovanje, lahko pritoži na ministrstvo, ki pa navadno soglašja z navedbo ocenjevalne komisije. Toliko v obvestilo. — Šolski upravni odsek UJU v Mariboru.

— Za šolski zakon. V Beogradu so imeli dne 14. t. m. skupno sejo Izvršni odbor UJU — poverjenistvo Beograd in odbor Udruženja učitelje in zabavilji in razpravljali na njej kako pospešiti sprejetje šolskega zakona. Sklenjeno je bilo, da obišče izvoljena deputacija predsednika prosvetnega odseka g. Kostića, a druge deputacije so bile poslone k posameznim prvakom strank, da jih zainteresirajo za pospešitev sprejetja šolskega zakona. — Sklenjeno je bilo tudi prirediti skupni sestanek s člani prosvetnega odseka.

— Ideja samoozbrazbe. Tov. Mihajlovič je v zadnjih treh številkah »Učiteljskega Tovariša« preciziral svoje stališče napram ideji samoozbrazbe in mi s tem dal dobrodošlo priliko, da natančneje preciziram tudi svoje stališče napram njegovemu. Ker pa s tem zaidemo že v idejne pedagoške razprave, a »Učit. Tov.« je stanovski list in gotovo potrebuje prostora za stanovske in organizacijske zadeve, objavljam svoj odgovor v prihodnji številki »Popotnika«. Opozarjam na to tudi tov. Mihajloviča in ga prosim — ker ga vidim polnega energije in bojnega razpoloženja za idealno stvar — da mi blagovoli slediti na ta novi »mejdan«. — Anton Osterc.

— Na razna vprašanja glede izdaje mojega rokopisa: »Osnovni razred v luči modernih vzgojno-didaktičnih načel«, poročam sledeče. Pokr. odbor Jug. Matice je sklenil moje delo iz hvaležnosti do učiteljstva izdati. Rokopis sem mu izročil 20. avgusta t. l. Oktobra meseca pa me je takratni odbor obvestil, da zelo obžaluje, ker mojega dela ne more založiti, ker je preobširno. Stroški bi znašali od 40—50.000 Din. To sporočilo me je dirnilo, a uvidim položaj. Poiskati moram pač drugega založnika, ki bi prevzel tudi tisk rokopa, tikajočega se poučevanja v II. razredu. Morebiti se oglasi kak založnik na podstavi te notice. Dispozicija mojega rokopisa je sledeča: Uvod. — Razvojna stopnja šestletnega otroka. — Poučevanje v čitanju. — Ročna stavica. Seznam velikih in malih črk, ilustracije in gibi (geste). Seznam življenjskih javljanj, iz katerih sem izvajal glasnike. Fonetične opazke k posameznim glasnikom. Učne slike k obravnavi glasnikov ozir. črk. — Pričetek vaj v pisanju. Zgledi individualnih pisav. Opazke k zgledom. — Računstvo. — Razvojni pregled dela. — Stvarni pouk z učnimi zgledi. — Oblikovanje, izrezovanje, upodabljanje, risanje itd. v prvem razredu. — Kako smo kovali pesmice. — Govoreči zbor v osnovni šoli. — Bajke in pravljice. — Petje. — O disciplini in etično-moralni vzgoji. — Prvi šolski dnevi. — Učila, ki jih je potreboval vsak poedin učence. — Opazovanja otrok tekom leta. — Seznam učne snovi I. razreda v šolskem letu 1927./28. — Izjave staršev. — Daltonov načrt v I. razredu. — Berthold-Gaudig-Jensen. — Novi učitelj. — Zaključne besede. — Svoje tovarišice (ice) prosim, naj vzamejo zgorajšnje vrstice na znanje. Prepričan pa sem, da do bimo za svoje temeljito delo prav kmalu založnika. — Leo Pibrovce.

— Osnovna šola in absolvirani pedagogi. Boj za namestitev absolventov višje ped. šole na učiteljskih je pričel dvajati, kar smo itak pričakovali že takrat, ko so izšle prve uredbe o »višjem tečaju«. Leta in leta govorimo o višji učiteljski izobrazbi in dosegli smo — višjo ped. šolo, ki s svojimi uredbami deli range strokovnih učiteljev, nadzornikov in sedaj še — profesorjev. S tem smo končno prišli iz dežja pod kap. Ponovno smo na naših skupščinah opozarjali na napako, da se z izpiti višje ped. šole pri nas — hoče no češ — pridobe omenjeni »range«. Priznava-mo našim višjim ped. šolam značaj visoke šole in ne odrekamo absolventom sposobnosti, ne uvidevam pa potrebo uredbe, da je vsak absolvent višje ped. šole »nižjega tečaja« (kaj šele »višjega tečaja«) izobčen od delovanja na osnovnih šolah! V Predsednu so letošnje absolvente-doktorje pedagogice namestili na podeželskih osnovnih šolah, pri nas pa je prosvetna uprava upraviteljstvo osnovne šole absolventu »višjega tečaja« odklonila z motivacijo, da se mora v smislu uredbe namestiti na višjem mestu. Profesorji na učiteljsko ga odklanjajo, na meščanskih šolah ga bodo »izpitlerije« komandirali, za

nadzornika je baje »premlade«, na osnovno šolo pa »ne spada«. Ja kam zaboga? Ali smo si tako zamislili našo »višjo izobrazbo«? Ali osnovnošolski učitelji res nismo vredni, da bi v naših vrstah sodelovali tovariši z diplomskimi izpiti višjih ped. šol? Ali naša osnovna šola res ne potrebuje »višje izobrazbe« učiteljev? Neizpodbitno dejstvo je, da vrši višja pedagoška šola danes selekcijo osnovnošolskega učiteljstva za višje »range«, ker idealnim absolventom onemogočava vsak povratek na osnovno šolo. Z »uredbami« je postala »pripravljalnica za strokovne učitelje, nadzornike in v najnovejšem času za profesorje«, kar nam dokazuje baš »boja« za sedanje namestitve. Tako pa se naša »višja izobrazba« ne bi smela izigravati! — E. V.

— Resolucija profsorskega kongresa. Kongres Proforskega društva na Sušaku je na predlog ljubljanske sekcije sklenil o absolventih višje pedagoške šole: 1. Višja pedagoška šola mora ostati samo institucija za višjo strokovno izobrazbo učiteljev osnovnih šol in kvalifikacije, katere jim daje ta šola, morajo ostati samo v mejah statuta te šole, da imajo pravico a) na položaje okrajnih šolskih nadzornikov, b) učiteljev in upraviteljev na meščanskih šolah. Na učiteljskih se morejo postavljati samo v onih slučajih, ako je prirodnim potem izpraznjeno katero mesto, a ni drugega kandidata za to mesto z akademsko kvalifikacijo. Nikakor se ne sme dovoliti, da se odстранjujejo s svojih sedanjih mest na učiteljskih profesorji s fakultetsko izobrazbo, da bi odstopili svoja mesta absolventom višje pedagoške šole, tem manj, ker to ni niti potreba, saj je tudi na meščanskih šolah in med sedanjimi okrajnimi nadzorniki toliko takih, ki nimajo kvalifikacije za te položaje. Mnogo bolj pravično je, da se take osebe brez kvalifikacije odstranijo s svojih položajev in da se na njihova mesta postavljajo absolventi višjih pedagoških šol. 2. Zahtevamo, da se odredba čl. 14. pravil o diplomskem izpitu za višji tečaj višjih pedagoških šol nikakor ne uveljavlja tako, kakor da absolventi višjih pedagoških šol morajo biti nastavljeni na učiteljskih, ampak da »morejo« (biti nastavljeni) ob gori navedenih pogojih. 3. Zahtevamo, da se pogoji za napredovanje po skupinah za absolvente višje pedagoške šole izenačijo z odredbami za napredovanje profesorjev s fakultetsko izobrazbo. 4. Tudi v nižje razrede srednjih šol se ne morejo za profesorje v I. kat. nastavljeni take osebe, ki nimajo vseučiliške izobrazbe. 5. V ljubljanski in mariborski oblasti nastavljeni absolventi višje pedagoške šole se naj takoj stavijo na razpoložanje ministru prosvete.

* To se razume tako, da se morajo določbe čl. 64. in 65. urad. zakona uveljaviti za absolvente v. p. š., ki torej brez proforskega izpita tudi ne morejo biti uvrščeni v pomožne in glavne skupine I. kat. (od 1.-8. do 1.-4.), kakor to velja za absolvente fakultete; s tem je stigmatiziran čl. 161. fin. zak. za l. 1928./29, kot tak, ki krši že obstoječi uradniški zakon in daje nedopustne privilegije.

— Okrajna učiteljska društva opozarjamo na okrožnico v današnjem listu. Prosimo, da jo prečitajo in poročajo do 20. decembra 1928.

— V ljubljanski bolnici je umrla tovarišica Dragica Rostoharjeva, učiteljica v Radečah pri Zidanem mostu, sestra šolskega upravitelja tov. Rostoharja iz Litije. Blagi tovarišici naj bo zemljica lahka, preostali pa naše sožalje!

— Zahvala angleških učitelje. Oblastni šolski nadzornik je prejel iz Woolwicha (Anglija) od Miss Amy J. Swinger sledeče pismo: Velečenjeni gospod! Sem ena onih angleških učiteljic, ki so obiskale Jugoslavijo letos poleti. Bile smo tako kraljevsko sprejete od vseh svojih dragih prijateljev, da kar ne moremo prenehati z objužanjem spominov na to potovanje. Poslušala sem Vaše besede v Ljubljani in sporočilo, ki ste ga poslali našim otrokom. Danes sem zbrala vse deklice naše šole in jim malo pripovedovala o Vaši državi in svojem potovanju po njej in izročila sem jim Vaše pozdrave. Deklice je to zelo razveselilo in enoglasno so me prosile, naj Vam pišem in pošljem njih zahvalo ter sporočilo ljubezni, dobre volje in prijateljstva vsej deci Jugoslavije. Kljub jezikovnim težkočam bi radi dopisovale z nekaterimi Vašimi deklic, saj imate gotovo znanje, ki Vam morejo prevajati iz angleščine. Na žalost tu nimamo nikogar, ki bi mogel delati obratno, izvzemaš gospoda Woodhousena, ki pa je zelo zaposlen in ga je redko vidim. Treba je, da se pričujemo Vašemu jeziku! Z najboljšimi željami Vam in vsem dragim prijateljem, ki smo jih srečali, kakor tudi vsemu narodu v Sloveniji in v ostali Jugoslaviji. Z odličnim spoštovanjem Vaša Amy J. Swinger (Eglinton Road School, Plumstead, Woolwich, S. E.).

— Sprejem na višjo pedagoško šolo v Zagrebu. Na višjo pedagoško šolo v Zagrebu so sprejeti naslednji meščanskošolski učitelji in učiteljice: Gorup Alfonz, Krško; Zrimšek Danica, Vojnik; Smid Marija, Brežice; Černež Danica, Maribor; Miklavčič Ema, Tržič; Trobež Joško, Slov. Bistrica; Turk Fortunat, Ormož. Navedeni naj se javijo na rektoratu višje pedagoške šole v Zagrebu, čim bodo razrešeni svoje dosedanje službe.

— Sedemdesetletnico svojega rojstva je obhajala 20. novembra t. l. gospodična Erna Razlag, učiteljica v pok. v Ptuj. Jubileantka je učiteljvala mnogo let v Brežicah in v Ljutomeru ter se je povsod udejstvovala kot marljiva narodna buditeljica in vzgojiteljica. Za narodno prosveto še zdaj pridno deluje v Ptuj. Želimo vrli kolegini še mnogo zdravih in srečnih let!